

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Opinione Probabili

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Nona. Ratione ostenditur falsitas sæpiùs dicti principii de usu probabilium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40441

tate opinionum, & si sic manente dubitatione, plures præbendas habet periculo se committit, & sic procul dubio peccat. Pro quo notandum quod opinionum contrarietate non semper in dubitationem inducamur, quia non tunc, quando nos habemus ut certò verum quod aliis solummodo est probabile: tum verò contrarietate opinionum in dubitationem inducimur, quando opinio quam sequimur, quemadmodum aliis, ita etiam nobis est tantum probabilis: nam omne probabile est incertum; adeoque dubium. Quare si cum ejusmodi dubitatione exerceatur actio, quæ probabiliter est contra legem Dei, ex gr. habere duas præbendas, juxta S. Thomam peccatur, agendo nimirum contra conscientiam dubiam; deberet enim in hujusmodi dubiis, quemadmodum aiunt Summi Pontifices, *semitam eligere tutiorem*; vel ut aliter exprimitur *in his quæ dubia sunt quod certius existimamus tenere debemus*. Ex quibus omnibus facilè est videre quomodo dicta S. Th. doctrina destruat ante dictum principium de usu probabilium, ut meritò quemadmodum refert Contensonius, Amadaus Guimenæus in tractatu de opin. prob. num. 6, dixerit hæc (ex S. Th. allegata) *si vera sint; & operantibus ex opinione probabili.*

CONCLUSIO NONA.

Ratione ostenditur falsitas sæpius dicti principii de usu probabilium.

Quisquis exercet actionem, quæ probabiliter est contra legem, sive humanam, sive Divinam, & specialiter, si contra naturalem, dum scit in omissione istius actionis nihil esse mali, sine justa necessitate exponit se periculo agendi contra legem, adeoque peccat: nam juxta regulam lumine naturali notissimam, non solum peccatur, malum determinatè eligendo, sed illius mali periculo sine justâ causâ se exponendo. Hinc Summi Pontifices dicunt in ejusmodi dubiis *semitam vel viam eligendam esse tutiorem*; vel ut alius, *in his quæ dubia sunt quod certius existimamus tenere debemus*. Quæ regulæ non tam juris positivi, quam juris naturalis sunt; & per omnia congruunt communi doctrinæ Theologorum de voluntario in causa, sive, ut aliter vocant, voluntario interpretativè, vel indirectè: secundum quam doctrinam censetur quispiam interpretativè velle aliquod malum, ex gr. si quis sine justâ necessitate committat se periculo lædendi aliquem hominem: adeoque peccabit qui sine justâ necessitate exponit se periculo agendi contra legem: etenim si non liceat, nisi fortè justa necessitas compenset, admittere periculum hominem lædendi; etiam non licet, nisi iterum justa necessitas compenset, ponere actionem in quâ est periculum agendi contra legem Dei: siquidem ideo prius non licet, quia admittendo periculum hominem lædendi, sine justâ necessitate exponit se periculo contra legem Dei agendi; quin imo ideo jam tum agit contra legem Dei vetantem se tali periculo tali modo exponere. Cur ergo pariter non dicitur peccare, qui sine justâ necessitate exercet actionem in quâ est periculum agendi contra legem Dei? Imo, cur pariter hoc ipso non agit contra legem Dei prohibentem rursus tali periculo tali modo se exponere? Iterum dico: si illicitum est eo modo se exponere periculo agendi contra legem Dei propter *dubium facti*; cur non similiter illicitum est isti periculo se exponere propter *dubium juris*? Atqui hoc postremum facit qui exercet actionem probabiliter legi Dei contrariam, dum scilicet non est simile periculum in omissione actionis: nam si ratione culpæ majoris imminens, aut majoris verosimilitudinis de culpa æquali in omissione sit majus periculum vel potius si quis æstimet majus esse in omissione; tum non malè aget exercendo istam actionem: quia è duobus malis eliget minus, sive in dubiis *semitam eliget tutiorem*, vel, ut monet alia regulæ expressio, *quod certius existimat tenebit*, adeoque non peccabit, actionem in illis circumstantiis exercendo: non peccabit, puta, contra conscientiam: nam conscientia dicitur, & dictare debet, præsuppositâ ejusmodi dubitatione, eligendum esse quod tutius existimamus: cum quo tamen consistit, quòd tunc adhuc peccetur contra legem Dei. Patet ex S. Th. anteriori conclusione citato. Patet quoque ex communi Theologorum doctrina de peccatis ignorantia, quæ peccata, ut Theologi fatentur, saltem tunc committuntur, quando ex ignorantia voluntaria fit transgressio legis: jam verò certissimum est fieri sæpè ut homines ex ignorantia voluntaria æstiment tutius, quod reverà legi, etiam Divinæ, imò & naturali est contrarium, adeoque ex

pro-

probabilitate, tali casu cum in modum exercendo actionem revera legi Dei contrariam, etsi non peccet contra conscientiam, peccabit tamen contra legem. Ex quibus rursus manifestum est, quod non uno titulo negandum sit antedictum principium de securitate probabilium: cum nec securitatem adversus peccata contra conscientiam, nec securitatem adversus peccata contra legem, quam utramque promittit, prestare valeat. Eiusdem penè rationis est argumentum, quod defumitur ex communi Augustini, Thomæ & aliorum Theologorum definitione peccati; *dictum, factum vel concupitum contra legem æternam*: etenim cum notum sit quod probabile in moralibus non minus se extendat ad ea quæ sunt contra legem æternam, quam ad illa quæ sunt secundum illam, consecretaneum est ut is cui pro regula morum sufficit probabilitas, censeatur non minus velle agere contra legem æternam, quam si illi sufficeret fors inter agere contra legem æternam & agere secundum illam: sed nemo dixerit, saltem quando potest haberi certitudo non agendi contra legem æternam, sufficere istam sortem; adeoque quando omittendo actionem potest haberi certitudo, quod nil fiat contra legem æternam, non potest dici quod ut ponatur actio satis sit, si probabiliter credatur non adversari legi æternæ, cum ista probabilitas, non minus quam fors respectu hominis actionem illam exercentis extendat sese ad agere contra legem æternam & agere secundum illam. Imo cum pleraque quæ hodie à Recentioribus quibusdam veluti probabilia inventa sunt, revera sint longè minus probabilia, quam illorum oppositum, necessum est ut ordinatè ejusmodi probabilia verosimilium sint contra legem æternam quam secundum illam; ubi antedicta fors se omninò æqualiter habet ad utrumque. Patet præterea ex dicta definitione quod regula morum debeat esse lex æterna, adeoque non sufficit pro regula morum, sibi statuere probabilitatem, prout fit secundum dictum principium de usu probabilium. Patet denique ex ista definitione quod regula morum debeat esse æterna & immutabilis, ac proindè non sufficit pro regula morum sibi statuere probabilitatem, quæ æterna non est: sed est pro temporum & hominum varietate mutabilis. Inter argumenta à ratione connumerari etiam potest quod defumitur ab inconvenientibus quæ ex dicto principio sequuntur. Quæ & quanta sint illa inconvenientia, colligere licet ex 2. Conclusionem in qua ostensum est quod per illud, quemadmodum rectè dixit Cardinalis Bona, factum sit ut vix detur præcepto locus: *quia tot iam sunt de humanis actibus opiniones, ut fere liceat quicquid libet.*

CONCLUSIO DECIMA.

Refelluntur quadam argumenta quæ allegantur pro dicto principio de usu Probabilium,

P Ræcipuum argumentum quod pro dicto principio allegatur ab autoritate, fundatur in autoritate, seu potius numero Recentiorum; sed hoc argumentum tam est imbecille, quam ratio cui principium istud innicitur. Quod Patres attinet, illi de rebus agendis consulti, non secundum probabilitatem, sed quoad fieri poterat, secundum veritatem responsa sua dare, & vitam, actionesque aliorum instituere satagebant. Quis unquam illos respondisse dicat, quod modò Recentiores, *hoc verosimilium non licet: sed quia oppositum est probabile idcirco equidem in praxi tutum est: vel ut alii, licet & non licet, quia utrumque est probabile, & multa similia probabilitatum patronis usitata.* Præcipua ratio pro dicto principio probabilium allegatur hæc: prudenter inquirunt, assentimur sententiæ quæ est probabilis, ergo prudenter exercemus actionem juxta sententiam probabilem. Responderetur: assentiri propositioni, est consideratis omnibus tam pro veritate quam pro falsitate, vi illorum determinari ut potius veram quam falsam judicemus. Hinc repugnat ut assentiamur propositioni cuiquam quamdiu illa nobis est minus, aut æque probabilis ac contradictoria: quia quamdiu iudicio nostro non habentur potiora pro veritate quam pro falsitate, non possumus vi illorum determinari ut propositionem potius veram quam falsam judicemus: adeoque non possumus assentiri isti propositioni, id est, ejus veritati; secus de assensu præstando probabilitati. Veritati propositionis quam judicamus magis probabilem assentiendo, non videmur assentiri prudenter, dum scimus oppositum etiam esse probabile, adeoque periculum esse ne noster assensus sit falsus. Sed gratis demus quod veritati propositionis magis probabilis assentiamur prudenter, imò quod etiam veritati æque probabilis, & minus probabilis; prorsus tamen neganda est consequentia